

Anna Jochymek

Kryształ masy. Przestrzeń strachu w społeczeństwie współczesnym

STRESZCZENIE

Celem niniejszej rozprawy jest przeprowadzenie krytycznej analizy zjawiska „przestrzeni strachu”. Poprzez realizację projektu praktycznego i jego omówienie staram się udowodnić, że przestrzeń strachu jest sztucznie stworzoną koncepcją o bardzo głębokim politycznym wymiarze, która umożliwia władzy manipulowanie masami.

Termin ten powstał w rezultacie researchu artystycznego jaki prowadziłam w Londynie od 2017 roku, w czasie kiedy Wielka Brytania przygotowywała się do wystąpienia z Unii Europejskiej. Stając się świadkiem dynamicznych zmian społeczno-kulturowych przyglądam się w jaki sposób kształtowane są mechanizmy społecznego wykluczenia i zastanawiam się nad rolą migrantów we współczesnym społeczeństwie.

Moja metodologia badawcza łączy podejście teoretyczne ze stworzonym przeze mnie wideo-performancem „Kryształ masy”. W projekcie główną bohaterką jest żołnierka ubrana w mundur Wojska Polskiego, która na rolkach podąża wzdłuż pierwszej, historycznej granicy Londinium, wyznaczonej przez, nieistniejący już, Mur Rzymski. Nawiązując do koncepcji „kryształów masy” Eliasa Canettiego, postać samotnej żołnierki na rolkach staje się ucieleśnieniem potencjału do inicjowania zmiany kształtu rzeczywistości i odwrócenia znaczeń, który nosi w sobie każda jednostka.

Przechwycone na potrzeby projektu elementy kultury skaterskiej stają się narzędziem do przeprowadzenia rozważań na temat wykluczenia. Odwołam się do teoretyków kultury skaterskiej, takich jak Francisco Vivoni, Iain Borden, Don Mitchell, Christian Peters, którzy omawiają problemy związane z regulacją dostępu do przestrzeni publicznej. Wyjaśnię również znaczenie fenomenologicznego rozumienia przestrzeni miejskiej zgodnie z koncepcją topofilii przedstawionej przez Yi-Fu Tuana.

Praca ta, zainspirowana niepewnością wynikającą z panującej sytuacji politycznej, może być również postrzegana jako sposób na badanie płynnej pozycji „obcego” w społeczeństwie. Opierając się na teorii Sary Ahmed, przestawię strach jako narzędzie służące do reprodukcji władzy; emocję, które nie należy do nas, a ma charakter społeczny i jest w nas wywoływana.

Powołam się również na teorię upolitycznienia strachu Ruth Wodak.

W rozprawie tej będę chciała wykazać, że świadomość kontekstu przestrzennego i szeroko rozumianego problemu pamięci, mają istotne znaczenie dla kształtowania obecnych tendencji społecznych, a ich zrozumienie wpływać może na redukcję strachu we współczesnym społeczeństwie.

Anna Jochymek

Crowd Crystal. The space of fear in the contemporary society

ABSTRACT

This thesis is the result of a practice-led, critical inquiry into the phenomenon of the “space of fear”, which I understand as an artificially created concept with profound political meaning that enables authorities to manipulate the masses.

This concept was developed as a result of artistic research conducted in London during 2017 – 2019 in the aftermath of the Brexit referendum vote. While personally experiencing the dynamic of the socio-cultural transformation, I looked at the mechanisms of social exclusion and contemplated the role of migrants in the current reality.

My research methodology incorporates theoretical enquiry with my practical, video-performative project “Crowd Crystal” which is an exploration of the space of fear that follows a young female protagonist dressed in the uniform of the Polish Army, inline skating along the first Roman borders of Londinium. Expanding upon Elias Canetti’s “crowd crystals” concept, the figure of a lonely inline skating soldier becomes the embodiment of the potential we all carry within ourselves to influence change.

The adopted elements of skate culture here are a medium to comment on the vulnerability of the individual in the city. I will explain the significance of the phenomenological understanding of city space following Yi-Fu Tuan concept of topophilia. I will also refer to the skate culture theoretic such as Francisco Vivoni, Iain Borden, Don Mitchell, Christian Peters who reflects on regulations within public space.

The work inspired by the uncertainty of the current political situation, can also be seen as a way of exploring the fluid position of the “Other” within the society. Drawing on Sara Ahmed’s theory, I present fear as a tool for the reproduction of power explaining how this emotion is imposed upon us. This will be followed by Ruth Wodak’s theory of the politicisation of fear and social exclusion.

This thesis will thus argue that the changes that took place in our contemporary society are of significance to both the understanding of the meaning of memory, and spatial context, which surrounds us and influences the reduction of fear in contemporary society.